

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

Kasım 2013

Sayı 7

AYLIK EKONOMİK BÜLTEN

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Uluslararası Enerji Ajansı “2013 Dünya Enerji Görünümü Raporu”nu yayınlamıştır.

IEA Başekonomisti Fatih BİROL, ABD'deki düşük enerji fiyatlarının ABD'ye ekonomik avantaj sağladığı, ancak, Avrupa ve Japonya'daki yüksek enerji fiyatları ile enerji yoğun sanayilerin ağır bir yük oluşturduğunu dile getirmiştir. Raporda, yüksek enerji fiyatlarının etkisinin azaltılması için enerji verimliliğine gereken önemin verilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Kuzey Amerika ve Brezilya'nın petrol üretiminde yaşanan artışların OPEC'in petrol piyasasındaki rolünü azaltmasına rağmen, petrol üretim maliyetlerinin düşük olduğu Orta Doğu'nun 2020'lerin ortasından itibaren başlıca petrol tedarikçisi olma rolüne tekrar kavuşacağı belirtilmektedir. Küresel enerji talebinin Asya'ya kaymasının hızlanmasına karşın, Çin'in rolünün 2020'lerde ikinci planda kalacağı gibi, Hindistan ve Güneydoğu Asya'daki ülkeler enerji tüketimindeki artışın kaynağı olacaktır. Ayrıca, Orta Doğu'nun enerji tüketiminde merkezi bir konuma geleceği ve 2020 yılına kadar dünyada en büyük ikinci doğalgaz tüketicisi ve 2030'a kadar en büyük üçüncü petrol tüketicisi konumuna geleceği öngörülmüştür.

“Dünya Enerji Görünümü 2013” raporunda, ham petrol fiyatlarının 2035 yılına kadar varil başına 128 dolara çıkacağı tahmini yer alırken; ayrıca ABD'nin Suudi Arabistan ve Rusya'yı geçerek 2016'da dünyanın bir numaralı petrol üreticisi olacağı öngörülmektedir. Rapora göre, 2020 yılından sonra, Suudi Arabistan'ın petrol üretiminde ABD'yi geçmesi beklenmektedir.

EUR/USD paritesi ABD'de 17 Ekim'de bütçe görüşmelerinin sonuçlandırılmasının ardından Fed'in tahvil alım programının büyüklüğünü azaltma kararını erteleyeceği beklentisiyle 25 Ekim'de 1,38 seviyesini aşarak 2 yılın en yüksek düzeyine ulaşmıştır. 3 Kasım itibariyle 1,34 seviyesine inen kur, 18 Kasım itibariyle 1,35 seviyesine gelmiştir. Avrupa Merkez Bankası'nın sürpriz faiz indiriminde durgunluk belirtileri etkili olmuştur.

ABD

ABD Ekonomisi 3. çeyrekte yıllıklandırılmış olarak %2,8 oranında büyüme kaydetmiştir. ABD'de bütçe açığı geçtiğimiz ayda, yükselen istihdamın Ekim ayı gelirini rekora ulaştırması ile daralmış ve Ekim 2013'de açık 120 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

ABD'de tarım dışında yaratılan yeni iş hacmi beklenenin çok üstünde artarak 204 bin kişilik ek istihdam yaratılmıştır. Bu gelişme ABD'de büyümenin hızlandığı, işsizliğin düştüğü sinyalini vermektedir. Nitekim, işsizlik yüzde 7.3'e inerek ABD Merkez Bankası'nın parasal genişlemeyi sonlandırmak için kendisine koyduğu yüzde 6 civarındaki hedefe yaklaşmış durumdadır.

Dünyanın en büyük petrol tüketicisi ABD, son 21 yılda ilk defa ithal ettiğinden daha fazla petrol üretmiştir. Amerikan Enerji Bilgi İdaresi'nden yapılan açıklamada, ABD'nin Ekim ayında günde ortalama 7,7 milyon varil ham petrol ürettiğini, buna karşılık ithal ettiği petrolün günde 7,6 varil olduğu bildirmiştir. ABD'nin Eylül ayında ürettiği petrol miktarıyla son 2 yıllık dönemde en yüksek üretim oranına ulaştığı belirtilirken, ABD'nin enerji yoğunluğunun düşmesine ana neden olarak yakıt tasarruflu araçların kullanımının artması gösterilmektedir.

JAPONYA

Japonya Merkez Bankası Ekim ayı toplantısında mevcut parasal genişleme programında ve faiz oranlarında herhangi bir değişikliğe gitmemiştir.

Ülkenin deflasyonla mücadelesinde olumlu adımların atıldığı ancak bu gelişmelerin yeterli olmadığı gözlenmektedir. Nitekim, tüketici fiyatları yükselme eğilimine girse de, ülkede hane halkı gelirleri düşmeye devam etmektedir. Diğer taraftan, Nisan 2014'te başlayacak yeni mali yılla birlikte tüketim üzerindeki vergilerde devreye girecek artışın GSYH büyümesini olumsuz etkilemesi ihtimali BoJ'un bu süreçte daha agresif bir parasal genişleme planına geçebileceği beklenmektedir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

Brezilya, 4 yılın en yüksek bütçe açığını aşağı çekmek için, Kalkınma Bankası'nın verdiği kredileri yüzde 20 oranında azaltmayı planlamaktadır. S&P, Haziran'da Brezilya'nın kredi notunun görünümünü negatif olarak belirlerken, Moody's de Ekim ayında ülkenin görünümünü "pozitif"ten, "durağan"a indirmiştir.

Ulusal İstatistik Bürosu verilerine göre; **Çin'de** sanayi üretimi Ekim ayında bir önceki yıla göre %10,3 artış kaydetmiştir. Öte yandan perakende satışların Eylül ayında %13,3 artış göstermesinin ardından, perakende satışlarda Ekim ayı için artış oranı beklentisi %13,4 seviyesine yükselmiştir. İhracat ise bir önceki yılın aynı ayına göre %5,6 oranında artarak, beklentilerin çok üzerinde gerçekleşmiştir. Temmuz ayında 50,0 kritik eşikinin altında kalan Çin İmalat PMI Endeksi, Ekim ayında 50,9 seviyesine ulaşmıştır.

Medyada reform paketi adıyla anılan değişiklikler çerçevesinde, Çin'de Çin, Komünist Partisi'nin (ÇKP) 18. Ulusal Kongresi'nin üçüncü genel kurulunda alınan tarihi kararlarla, geleneksel cezalandırma sistemi olan ve ülkede "Laocia" olarak bilinen 50 yıllık sistemine son verilecektir. 60 maddeden oluşan reform paketinde yer alan diğer hususlar, 1950'lerden bu yana uygulanan "çalışma kamplarıyla terbiye" sisteminin tasfiyesi, tek çocuk politikasında esneklik, çiftçilere toprak mülkiyeti, özel bankacılık ve halka arz sistemlerinin kurulmasıdır.

Endonezya'da Merkez Bankası, politika yapıcılarının cari açığı azaltabilmek için gerçekleştirdiği çabalar doğrultusunda gösterge faiz oranını 25 baz puan yükselterek %7,5 seviyesine çekmiştir. Tasarruf imkânı faizi ise yüzde 5,5'den yüzde 5,75'e yükseltilmiştir. Hükümet; düşük kur, yükselen enflasyon ve azalan yabancı sermaye sebebiyle, 2014 yılında daha yavaş bir büyüme tahmin edilmektedir.

Güney Kore Merkez Bankası, son 14 yılın en düşük seviyesinde olan enflasyonun para birimindeki oynaklık risklerine karşı büyümeyi destekleme imkânı tanınmasıyla politika faizinde değişikliğe gitmeyerek faizi 6.ayında da %2,5 oranında sabit tutmuştur.

Hindistan'da toptan fiyat endeksi Ekim ayında yıllık bazda %7 artış kaydetmiştir. Ekonomik büyüme ılımlı hızda olmasına rağmen rupideki zayıflık ve gıdadan enerjiye birçok şeyin arzındaki sıkışıklık Hindistan'da yaşam maliyetlerini tırmandırmıştır.

EURO BÖLGESİ

Euro Bölgesi büyüme tahminleri 2014 yılı %1,2'den %1,1'e revize edilirken, 2013 yılında %0,4 oranında daralması ifade edilmektedir. 2015 yılı için ortaya konan büyüme oranı ise %1,7 seviyesindedir. Euro Bölgesi İmalat PMI Endeksi 0,2 puan artarak 51,3 seviyesine yükselmiştir.

Enflasyonda yaşanan keskin düşüşün ardından Avrupa Merkez Bankası (ECB), tarihinin en düşük seviyesinde tuttuğu faiz oranını 25 baz puan daha düşürerek %2,5 seviyesine çekmiştir. Euro Bölgesi'nde enflasyon oranı Ekim ayında ECB'nin %2'nin biraz altındaki hedefinden çok daha düşük seviyede seyretmiş, %0,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Avrupa'da krizin en çok etkilediği ülkelerden İspanya'da, Ekim ayında kayıtlı işsiz sayısı bir önceki aya göre %1,84 yükselerek 87 bin kişi artmıştır. Hizmet ve tarım sektörü en fazla iş kaybının yaşandığı sektörler iken; Avrupa Komisyonu'nun raporuna göre ise 2014'te İspanya'da işsizlik oranı %26,4, 2015'te ise bu rakam %25,3'e seviyesine gerileyecektir.

Avrupa Birliği ve IMF'in son değerlendirmesini de tamamlamasının ardından İrlanda, Avro Bölgesi'ndeki mali destek programlarından çıkan ilk ülke olma yolunda önemli bir adım attı. Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF, İrlanda için hazırlanan 85 milyar avroluk destek programının son dilimini de tamamladı. Kendisine sunulan belli başlı hedeflerin tamamını yerine getiren İrlanda'nın, yılsonuna kadar kurtarma programından çıkmasının önü açıldı. İrlanda, 15 Aralık'ta Avro Bölgesi'ndeki mali destek programlarından çıkan ilk ülke olma şansını yakalamıştır.

TÜRKİYE

Ağustos ayında bayram tatilinin de etkisiyle yavaşlayan sanayi üretiminde Eylül ayı verisinde gelen artış, yıllık büyüme beklentilerini olumlu yöne çevirmiştir. Enflasyonda uzun vadeli hedeflere ulaşmak amacıyla Merkez Bankası'nın sıkılaştırıcı para politikaları uygulamalarının devam edeceği beklenmektedir. Merkez Bankası'nın Enflasyon Raporu'nun yayınlanmasından sonraki açıklamaları bu durumu desteklemektedir.

Diğer yandan, 2014-2016 Orta Vadeli Program'da üretiminde verimliliği arttırmada yapısal reformlara yoğunluk verilecek olması önümüzdeki dönemler için umut vadetmektedir.

Cari açığın Temmuz 2012'den bu yana en yüksek seviyesine ulaşması, işsizlik oranındaki artış Türkiye'nin riskleri açısından kritik verilerdir.

ENFLASYON

%	TÜFE		ÜFE	
Ekim	2012	2013	2012	2013
Yıllık	7,80	7,71	2,57	6,77
Yıllık Ort.	9,53	7,32	7,80	3,93
Aylık	1,96	1,80	0,17	0,69

2013 yılı Ekim ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %7,71, ÜFE'de %6,77 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %1,80 oranında, ÜFE'de ise %0,69 oranında artış yaşanmıştır.

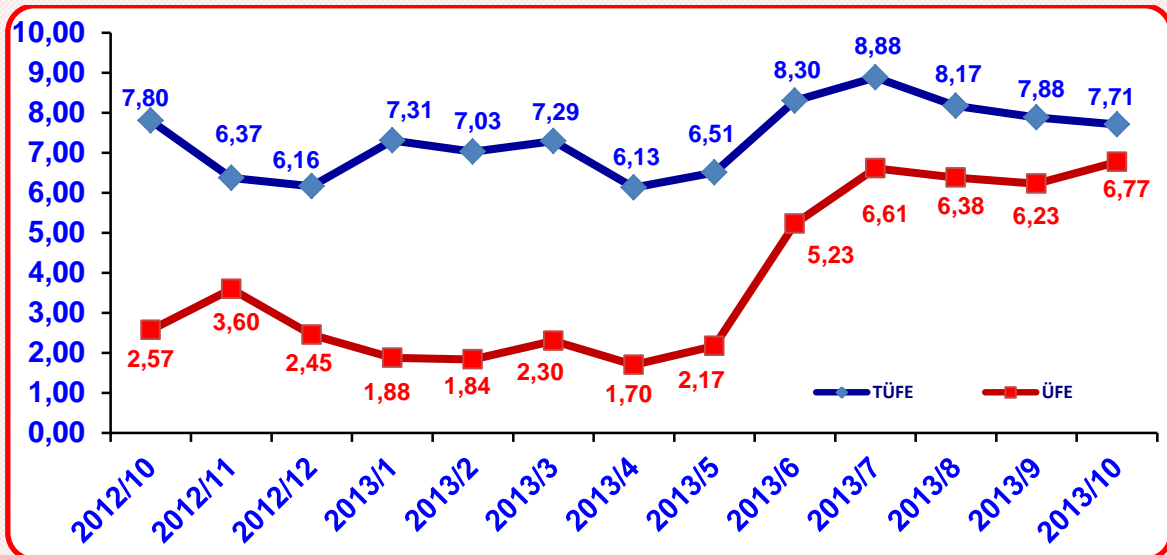
Yıllık en yüksek artışı TÜFE'de %14,30 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşmiştir. Bir önceki yılın aynı ayına göre TÜFE'de en yüksek artış; gıda ve alkolsüz içecekler (%11,13), eğitim (%10,14), lokanta ve oteller (%9,42) ve giyim ve ayakkabı (%9,12) gerçekleşmiştir. Aylık en fazla düşüş gösteren sektör %0,73 ile alkollü içecekler ve tütün grubudur.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayrımda, İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,71 ve on iki aylık ortalamalara göre %6,99 oranında artış gerçekleşmiştir.

ÜFE alt kalemleri bazında, bir önceki aya göre; sanayinin üç sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %1,15 ve elektrik, gaz ve su sektöründe %0,24 oranında artış, imalat sanayi sektöründe %0,08 düşüş gerçekleşmiştir.

Sanayinin alt sektörleri bazında ÜFE değerlendirildiğinde; en yüksek aylık artış %4,51 ile ham petrol ve doğalgaz çıkarımında gerçekleşirken, onu %2,28 ile giyim eşyası imalatı ve %2,20 ile taşocakçılığı ve diğer madencilik ürünleri izlemiştir. Ekim ayı itibariyle 788 maddeden, 368 maddenin ortalama fiyatında artış, 242 maddenin ise ortalama fiyatlarında düşüş gerçekleşirken; 178 maddenin ortalama fiyatında ise değişim gözlenmemiştir.

Yıllık Değişim Oranları (%)

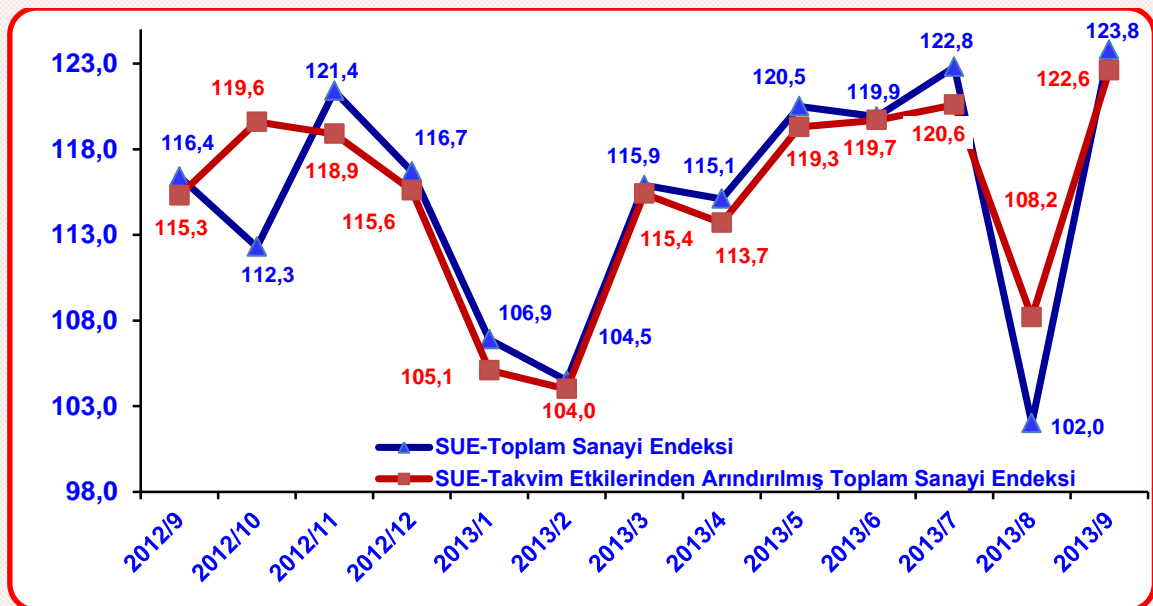
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

EYLÜL 2013 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	123,8	6,4	122,6	6,4	120,2	5,8
Madencilik ve Taşocakçılığı	113,1	-4,4	112,1	-4,3	103,8	4,9
İmalat Sanayi	126,3	7,9	125,0	8,0	122,2	6,6
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	113,3	1,3	112,1	1,3	114,8	1,3

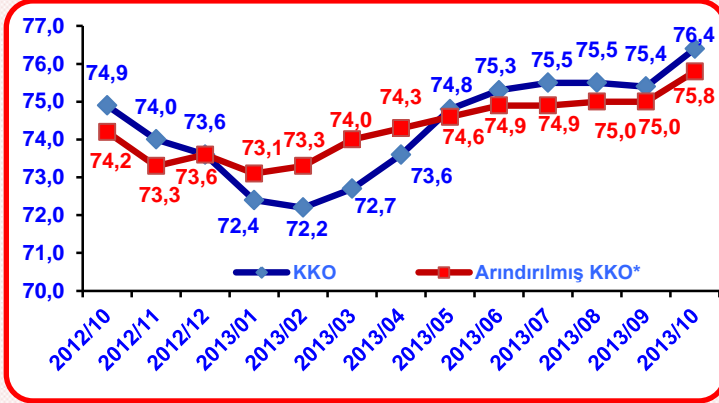
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre Eylül ayında %6,4, mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış endeks ise, bir önceki aya göre %5,8 oranında artmıştır.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'ni sektörel bazda değerlendirecek olursak; madencilik ve taşocakçılığı sektörü yıllık endeksi %4,3 oranında azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %8,0 oranında, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi de %1,3 oranında artmıştır.

İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2013 yılı Eylül ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'ne göre bir önceki aya göre en fazla artış; %33,4 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %17,1 ile kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması imalatı, %16,7 ile mobilya imalatı izlemiştir. En yüksek azalış ise, %6,1 ile diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşmiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2013 Ekim ayında Kapasite Kullanım Oranı %76,4 olarak gerçekleşmiştir.

Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %87,4, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı %81,4, kağıt ve kağıt ürünleri imalatı %80,8 ve giyim eşyalarının imalatı %79,9 ile 2013 yılı Ekim ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

Ağustos	TÜRKİYE		KENT		KIR	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Kurumsal olmayan nüfus (000)	73.716	74.567	50.452	50.938	23.265	23.629
15 yaş ve üstü nüfus (000)	54.841	55.715	37.722	38.172	17.119	17.543
İşgücü (000)	27.812	28.766	18.336	19.134	9.476	9.632
İstihdam (000)	25.367	25.960	16.341	16.859	9.026	9.101
İşsiz (000)	2.445	2.806	1.995	2.276	450	530
İşgücüne katılma oranı (%)	50,7	51,6	48,6	50,1	55,4	54,9
İstihdam oranı (%)	46,3	46,6	43,3	44,2	52,7	51,9
İşsizlik oranı (%)	8,8	9,8	10,9	11,9	4,8	5,5
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,3	12,3	11,3	12,4	11,1	12,3
Genç nüfusta işsizlik oranı (%)	17,2	18,7	20,7	22,1	10,7	12,0
İşgücüne dahil olmayanlar (000)	27.028	26.949	19.386	19.038	7.643	7.911

Türkiye genelinde 2013 yılı Ağustos ayı işsizlik oranı, bir önceki yılın aynı ayına göre, 1 puan artış ile %9,8 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,3 olarak kaydedilmiş, işsiz sayısı 361 bin kişi artarak, 2 milyon 806 bin kişiye yükselmiştir.

Genç nüfusta işsizlik oranı %18,7 seviyesine yükselmiştir.

2013 yılı Ağustos ayında istihdam edilenlerin %25,1'i tarım, %19,1'i sanayi, %7,2'si inşaat, %48,6'sı ise hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında hizmetler sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 0,6 puan ve sanayi sektörünün payının 0,4 puan artarken, tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 0,8 puan ve inşaat sektörünün payının ise, 0,3 puan azaldığı görülmektedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Aylar	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
2012 Ağustos	4.746	6.564	1.891	12.167	25.367
2013 Ağustos	4.964	6.511	1.857	12.628	25.960

Kaynak: TÜİK

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar; 12 Aylık Ort.)	2012 Eylül	2013 Eylül
CARİ İŞLEMLER HESABI	-53.820	-59.135
Hizmetler Dengesi	21.703	23.642
SERMAYE-FİNANS HESABI	48.768	57.433
Yurtdışında Doğrudan Yatırım	-3.946	-2.861
Yurtiçinde Doğrudan Yatırım	14.762	11.222
Portföy Hesabı-Varlıklar	2.415	3.319
Portföy Hesabı-Yükümlülükler	28.652	32.200
Diğer Yatırımlar-Varlıklar	1.817	-2.527
Diğer Yatırımlar-Yükümlülükler	14.406	29.831

Kaynak: TCMB

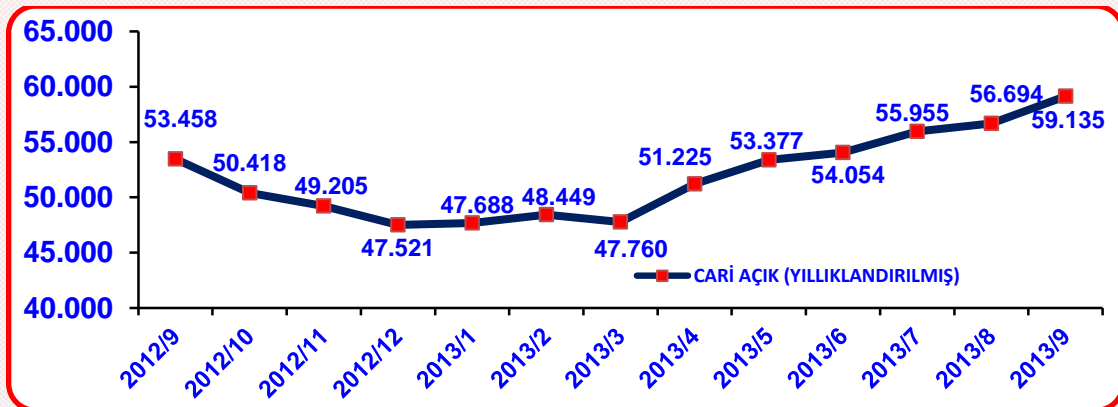
2013 yılının Eylül ayında, bir önceki yılın aynı ayına göre, cari işlemler açığı %23,4 artarak 3,2 milyar dolar düzeyinde piyasa beklentisinin üzerinde gerçekleşmiştir. 2012 yılı Eylül ayında kümülatif olarak 53,8 milyar dolar açık veren cari işlemler hesabı, 2013 yılı aynı ayında %9,8 oranında artarak 59,1 milyar dolar ile Temmuz 2012'den beri en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bu bağlamda, 2013 yılının ilk 9 aylık döneminde cari açık bir önceki yılın aynı dönemine göre %27,7 artarak 49 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Cari açığın yükselme eğiliminin devam etmesinde turizm gelirlerindeki yenileme çalışmaları etkili olmuştur.

2013 yılı Eylül ayında 78 milyon dolar açık veren parasal olmayan altın ticareti 2013 yılının en düşük seviyesinde gerçekleşerek, ödemeler dengesi üzerindeki uzun süreli olumsuz baskısını ortadan kaldırmıştır.

Turizm gelirleri de, bir önceki yılın aynı ayına göre, Eylül ayında %5 artarak 3,4 milyar dolar, 2013 yılının ilk 9 aylık döneminde %13 oranında artarak 21,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Cari açığı finanse eden doğrudan yatırımlar düşük seyrini korurken, 2013 yılı Eylül ayında 596 milyon dolar sermaye girişi olmuştur. 2013 yılının ilk 9 aylık döneminde de net doğrudan yatırımlar geçen yılın aynı dönemine göre %8 oranında daralarak 6,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2013 yılı Eylül ayında portföy yatırımları ise, 2013 yılı Ağustos ayında küresel risk algısındaki toparlanma etkisinin devam etmesi ile bir önceki aya göre %14 artışla 2,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

FED'in varlık alım programını kısa bir süre içinde başlatabileceği düşüncesi kaygıları arttırmakta ve yurt içi para akışında dalgalanmalara sebep olmaktadır. Bu bağlamda, Fed'in kararları cari açığın finansman tarafını etkileyecektir. Ayrıca, TCMB'nin sıkılaştırıcı para politikalarının ekonomik faaliyetleri baskılayacağı tahmin edilmektedir. Kısacası, 2013 yılının son çeyreğinde cari açıda önemli bir değişim gözlenmeyeceği öngörülmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2012		
Ağustos	104,5	74,3
Eylül	103,1	72,1
Ekim	102,4	69,3
Kasım	101,0	72,6
Aralık	97,9	73,6
2013		
Ocak	102,1	75,8
Şubat	107,5	76,7
Mart	112,1	74,9
Nisan	112,0	75,6
Mayıs	112,5	77,5
Haziran	111,8	76,2
Temmuz	108,7	78,5
Ağustos	107,5	77,2
Eylül	108,5	72,1
Ekim	107,5	75,5

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri Reel Kesim Güven Endeksi; 2013 yılı Ekim ayında, 1,0 puan azalarak 107,5 seviyesine düşmüştür.

Tüketici Güven Endeksi, 2013 yılı Ekim ayında bir önceki aya göre %4,8 oranında artarak 75,5 seviyesine yükselmiştir. Bu durum, olumlu yönde gelecek beklentilerine sahip tüketicilerin arttığını göstermektedir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe, 2012 yılı Ocak- Ekim döneminde 18 milyar 754 milyon TL, 2013 yılı Ocak- Ekim döneminde 7 milyar 664 milyon TL açık vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %18,1 oranında artarak 320 milyar TL olmuştur. Bütçe giderleri ise, %13,1 oranında artarak 327 milyar 728 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Ocak- Ekim döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %17,7 artarak 266 milyar 285 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderlerde %14,1 oranında artarak, 281 milyar 481 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılı Ocak- Ekim döneminde 24 milyar 502 milyon TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 38 milyar 583 milyon TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	2012 Ocak-Ekim	2013 Ocak-Ekim	Değişim Oranı (%)
Bütçe Giderleri	289.791	327.728	13,1
Faiz Hariç Giderler	246.534	281.481	14,2
Faiz Giderleri	43.256	46.247	6,9
Bütçe Gelirleri	271.037	320.064	18,1
Vergi Gelirleri	226.177	266.285	17,7
Bütçe Dengesi	18.754	7.664	-59,1
Faiz Dışı Denge	24.502	38.583	57,5

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Eylül	2012	112.912		176.983		131.906		-64.071		63,8
	2013	112.493	-0,4	187.623	6,0	137.888	4,5	-75.130	17,3	60,0
Eylül	2012	12.953		19.924		14.601		-6.972		65,0
	2013	13.121	1,3	20.623	3,5	14.838	1,6	-7.502	7,6	63,6

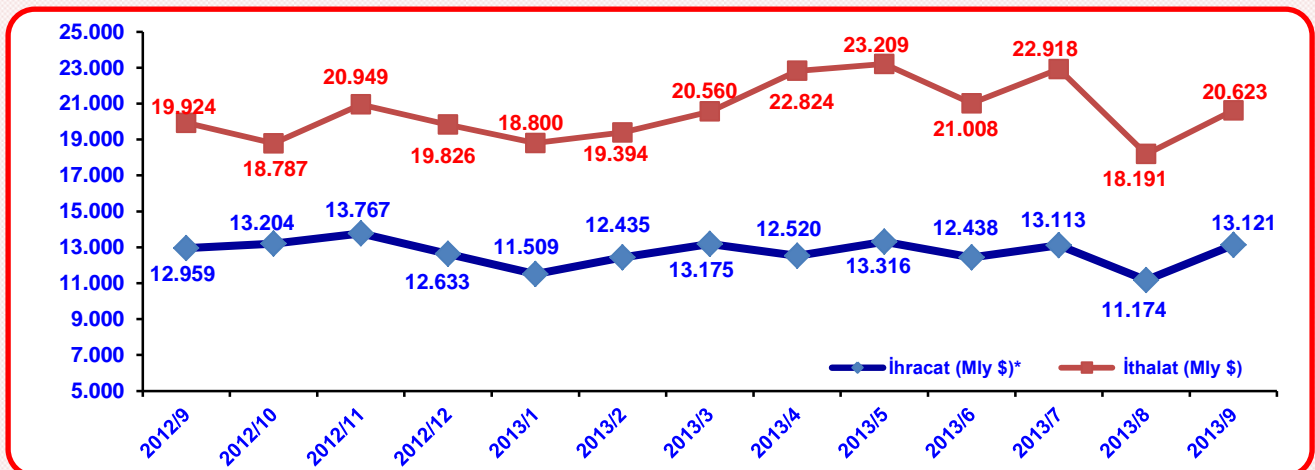
2013 yılı Eylül ayında, 2012 yılının aynı ayına göre ihracat %1,3 artarak 13,1 milyar dolar, ithalat da %3,5 oranında artarak 20,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %7,6 oranında artarak, 7,5 milyar dolar seviyesine yükselmiştir.

2012 yılı Eylül ayında %39,4 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2013 Eylül ayında %42,8'e yükselmiş; AB'ye yapılan 2012 yılının aynı ayına göre ihracat %10,2 oranında artarak, 5,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Eylül ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları" (1.584 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler ile bunların aksam ve parçaları" (1.129 milyon \$); "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları ve bunların aksam parça aksesuarı" (831 milyon \$) ve "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (818 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar ve yağlar" (4.897 milyon \$); "kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları" (2.540 milyon \$); "demir-çelik" (1.808 milyon \$); "elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları ve bunların aksam parça aksesuarı" (1.631 milyon \$) ve "motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları" (1.327 milyon \$) ise en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2013 yılı Eylül ayında, İzmir'in ihracatı 2012 yılının aynı dönemine göre %11,3 ve bir önceki aya göre %13,7 oranında artış göstererek 778 milyon dolar, ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,73 ve bir önceki aya göre %13,6 oranında artış göstererek 927 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2013 yılı Eylül ayında, Ege Bölgesi'nin ihracatı 2012 yılının aynı dönemine göre %6,63 ve bir önceki aya göre %14,45 oranında artış göstererek 1.540 milyon dolar, ithalatı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %9,90 ve bir önceki aya göre %12,7 oranında artış göstererek 1.475 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2008	2009	2010	2011	2012	2013/II
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	742.094	616.703	731.608	772.298	786.293	209.715
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	0,7	-4,8	9,2	8,5	2,2	4,4
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	-0,1	-7,2	13,6	10	1,9	3,4
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2008	2009	2010	2011	2012	Ağu.13
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	21.194	21.277	22.594	24.110	24.821	25.960
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.611	3.471	3.046	2.615	2.518	2.806
İşsizlik Oranı (%)	11,0	14,0	11,9	9,8	9,2	9,8
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	13,6	17,4	14,8	12,4	11,5	12,3
ENFLASYON (%)	2008	2009	2010	2011	2012	Eki.13
ÜFE (yıllık)	8,11	5,93	8,87	13,33	6,17	6,77
TÜFE (yıllık)	10,06	6,53	6,40	10,45	8,94	7,71
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2008	2009	2010	2011	2012	Eyl.13
İhracat	132.027	102.143	113.883	134.972	152.537	13.121
İthalat	201.964	140.928	185.544	240.834	236.544	20.623
Dış Ticaret Dengesi	-69.936	-38.786	-71.661	-105.863	-84.008	-7.502
Cari İşlemler Dengesi	-41.959	-13.991	-47.099	-77.089	-48.867	-59.135
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/II
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-72,1	-65,5	-93,4	-124,8	-139,7	-164
BORÇLANMA (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	2013/II
Dış Borç Stoku	281	269,2	291,9	304,2	336,9	367,3
Kamu	92,4	96,8	101	104,2	110,8	108,6
Özel	188,7	172,4	190,9	200	226	252,4
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takvim Etkisinden Arındırılmış	2008	2009	2010	2011	2012	Eyl.13
Toplam Sanayi	-1,1	-10,4	12,4	9,7	2,5	6,4
İmalat Sanayi	-2,2	-12,4	14	10,1	2,2	8,0
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2008	2009	2010	2011	2012	Eki.13
Kapasite Kullanım Oranı	64,9	67,7	75,6	75,5	74,2	76,4
GÜVEN ENDEKSLERİ	2008	2009	2010	2011	2012	Eki.13
Reel Kesim Güven Endeksi	90,1	87,4	110,4	110,5	106,3	107,5
Tüketici Güven Endeksi**	69,9	78,79	90,99	92,0	75,6	75,5
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2008	2009	2010	2011	2012	Eyl.13
Sanayi Ciro Endeksi	158,4	138,2	162,7	208,4	140,1	172,2
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2008	2009	2010	2011	2012	Oca.-Eki.13
Bütçe Dengesi	-17.432	-52.761	-40.081	-17.439	-28.791	7.664
PROTESTOLU SENET	2008	2009	2010	2011	2012	Oca.-Eyl.13
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.574	1.600	1.216	919	1.075	814
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	6.760	7.771	5.769	4.902	6.949	5.553
KREDİLER (Milyar \$)	2008	2009	2010	2011	2012	Ağu.13
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	141,3	128,8	119,8	127	138,3	145,8
BORSA VE DÖVİZ	2008	2009	2010	2011	2012	Eki.13
BIST 100 Endeksi	47.905	49.066	79.226	82.809	64.982	77.620
Euro/\$	1,3978	1,4316	1,3377	1,2945	1,2858	1,3632

SEKTÖREL BAKIŞ

ÇİMENTO SEKTÖRÜ

Çimento sektörü, ihracat, büyüme ve istihdama olan katkılarıyla ülke ekonomisinde etkin bir rol oynamaktadır. Ayrıca son yıllarda yükselmekte olan inşaat sektörünün önemli bir bileşeni olması sebebiyle de, yaşanan tüm ekonomik krizlerden ve dalgalanmalardan büyük ölçüde etkilenmektedir.

Çimento sektörüne talep, ekonomik koşulların iyileşmesine ve yatırım ortamının artırılmasına bağlı olarak değişmektedir.

2012 yılı dünya üretimi 3,6 milyar tona ulaşan sektörde, Çin, dünya üretiminin %59,3'ünü oluşturmaktadır. Yaşanan ekonomik dalgalanmaların da etkisiyle düşüşe geçen G20'nin gelişen ekonomilerindeki çimento üretimi, gelişmiş ekonomilerden daha yüksek durumdadır. 2012 yılı dünya verilerine göre; sırasıyla ihracatta Türkiye, Çin ve Tayland, ithalatta ABD, Fransa ve Sri Lanka en fazla paya sahiptir.

Türkiye, 2012 yılında 60 milyon tonun üzerindeki çimento üretimi ile Avrupa'da birinci, dünyada ise, altıncı sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin parlayan sektörlerinden biri olan çimento sektörü, hammadde konusunda tümüyle kendi kaynaklarını kullanarak, üretimde yurtiçindeki ihtiyacı karşılamaktadır. 2013 yılı ilk sekiz aylık verilere göre, çimento üretimi 47 milyon tona ulaşmıştır. İthalattaki payı az olan ender sektörlerden biri olan sektör, yaklaşık 90 ülkeye ihracat yaparak her geçen gün ihracattaki payını arttırmaktadır. Irak, Rusya ve Libya en çok ihracat yapılan ülkelerdir. Türkiye, sektörde ihracatını %100'ün üzerinde arttırmayı başarmış ve çimento ihracatında dünyanın en büyüğü olmuştur. 2013 yılı ilk 9 aylık verilere göre, ihracat 607 milyon dolar, ithalat 8 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, Türkiye'den 2012 yılında %60 Asya ülkelerine, %25 Afrika ülkelerine, %13 Avrupa ile %2 Amerika'ya çimento ihracatı gerçekleştirilmiştir. Türkiye çimento ithalatını ise, Fransa, Mısır ve İngiltere'den yapmaktadır.

2012 yılı itibariyle Avrupa ihracat pazarları yaşanan ekonomik kriz nedeniyle küçülmüş ve Afrika'nın kuzeyine ve batısına ihracat rotası çevrilmiştir. Ancak, Çin ve Vietnam gibi uzak doğu ülkelerinin düşük fiyatlarla bu pazarlarda olması, ülkemiz için bir dezavantaj olarak ortaya çıkmaktadır.

Portland çimentolar, portland kompoze çimento, yüksek fırın cürufu çimento, puzolanik çimento, kompoze çimento, sülfatlara dayanıklı çimentolar, beyaz portland çimentosu, harç çimentosu, yüksek fırın cürufu katkılı, düşük erken dayanımlı çimentolar, çok düşük hidratasyon ısılı özel çimentolar Türkiye'de üretilen çimento çeşitleridir.

Kapasite fazlası olan sektörün 2012 yılı bölgeler bazında kapasite kullanım oranı ortalama %62, toplam çimento kapasitesi ise, yaklaşık 108 milyon tondur.

Ülkemizde çimento sektöründe 48'i entegre ve 20'si öğütme-paketleme tesisi olmak üzere 68 adet çimento fabrikası faaliyet göstermektedir. Ayrıca, yaklaşık 15.000 kişiye de istihdam sağlanmaktadır.

Sektörün en önemli sorunu yüksek enerji, yakıt ve ulaştırma maliyetleridir. Bu nedenle de, genellikle, çimento pazarları ile fabrikalar aynı bölgelerde kümelenmiş durumdadır. İç bölgelerde sadece karayolu ulaşımının kullanılabilmesi ve fiyatların esnek olmaması sebebiyle az sayıda işletme faaliyet göstermekte ve dolayısıyla bölgesel bir kümelenme olduğu görülmektedir. Ulaşım ve üretim maliyetleri ürün fiyatını ve piyasadaki rekabetini olumsuz yönde etkilemektedir.

Sektör, teknolojinin getirdiği tüm imkanları kullanarak çimento tüketimini arttırmayı sağlarken, çevreye ve insan sağlığını da dikkate alarak sürdürülebilirliği sağlamaktadır.

Sektörün Ar-ge faaliyetlerine baktığımızda; Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği altında Çimento ve Beton için bir Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü bulunmaktadır. Burada, teknik ve bilimsel çalışmalarda hidrolik bağlayıcı maddeler ile beton ve beton agregalarını üreten, kullanan sektörlerdeki teknik-bilimsel araştırma ve geliştirmeler ve sektörü için teşvik çalışmaları yapılmaktadır.

Sektörün 2023 yılı hedefleri arasında; üretimi 99,8 milyon tona, tüketimi 78,9 milyon tona ulaştırmak yer almaktadır. Son yıllarda dünyadaki ekonomik dalgalanmaların ve krizlerin etkisiyle çimento üretiminde bir düşüş olsa da, 2013 yılında sektörün %3,2 büyüyerek 3,73 milyon ton üretime ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Sektör Türkiye’de, iç taleple büyümüştür. İhracatta yaşanan düşüşün sebebi dış pazarlarda yaşanan gelişmelerdir. Arap baharının etkisiyle özellikle Suriye’de yaşanan olumsuz gelişmeler o bölgedeki ihracatı azaltmıştır.

İnşaat sektörü ile konut arz ve talebinin yükselmesi, ekonomik istikrarın sağlanmasıyla güven ortamı oluşması, kredilendirme kuruluşlarının Türkiye’ye not artışı vermesi ile faizlerin düşürülmesi ve gayrimenkullerden yüksek getiri beklentisi gibi sebepler, sektör için avantaj olarak görünmekte ve sektörün giderek parlayacağı anlamına gelmektedir. Ayrıca, Türkiye’de uygulamaya geçen kentsel dönüşüm projeleri, İstanbul’da üçüncü havaalanı ve üçüncü köprü çalışmaları da sektöre olumlu yönde yansımaktadır.

Dünya genelinde de özellikle global krizin toparlanmaya başlamasıyla birlikte sektörün büyümeye devam edeceği öngörülmektedir.